

УДК 658.8.03:658.15

DOI: 10.18524/2413-9998/2021.2(48).243705

О. П. Горлова

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства
та організації підприємницької діяльності
Одеський національний економічний університет,
вул. Преображенська, 8, м. Одеса, 65082, Україна
e-mail: egorlowa@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ДИНАМІКИ ЦІН НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ У ЛАНЦЮГУ ПОСТАВОК

Стаття присвячена дослідженню взаємозв'язків між динамікою цін на продукцію, що спостерігається в рамках ланцюга поставок, та фінансовою стійкістю фокусного підприємства. Активні зміни у зовнішньому середовищі стимулюють систему управління кожного підприємства до пошуку нових важелів утримання та розвитку бізнесу. В умовах мінливості параметрів багатовимірного середовища важливого значення для кожного підприємства набуває завдання забезпечення фінансової стійкості. Фінансова стійкість безпосередньо залежить від прибутку та прибутковості діяльності підприємства, що дає підстави для пошуку взаємозв'язку між показниками фінансової стійкості підприємства та цінами на його ресурси та готову (кінцеву) продукцію, як чинників, що впливають на прибуток.

В ході аналізу проводилось співставлення динаміки різних цін продукції підприємств в рамках ланцюга поставок, з динамікою прибутковості фокусних підприємств, а також з динамікою показників фінансової стійкості фокусних підприємств. В результаті аналізу виявлені ознаки різного характеру реагування окремих параметрів фінансової стійкості на динаміку цін в рамках ланцюга поставок. Запропоновані напрями подальших досліджень.

Ключові слова: ціна, динаміка цін, прибутковість, фінансова стійкість, підприємство, ланцюг поставок, олія соняшникова.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проблеми формування цінових стратегій і забезпечення фінансової стійкості підприємства є дуже актуальними для бізнесу, що постійно працює у конкурентному середовищі. Ці проблеми активно обговорюються науковою та бізнес-спільнотою. Прискорення темпів зростання складності мезо- та макросередовища функціонування підприємств різних видів економічної діяльності вимагає від науки та практики управління системного підходу, пошу-

ку усіх можливих взаємозв'язків між різними аспектами діяльності підприємства. На даний момент дослідження проблем ціноутворення та забезпечення фінансової стійкості здійснюється, як два окремих напрямки. Їх інтеграція й вивчення взаємозв'язків у широких рамках ланцюгів поставок відкриває нові можливості пошуку резервів підвищення потенціалу підприємств та укріплення життєздатності й забезпечення сталості бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам ціноутворення присвячено багато досліджень, де розглядаються особливості формування цінової політики, стратегії і тактики підприємств різних видів діяльності.

Загальні принципи, методи, прийоми визначення ринкових цін досліджено такими вітчизняними та зарубіжними вченими, як: Г. Ассель, К. Ю. Герасимчук, Д. Дей, П. Дойл, В. Л Корнієв, Ю. Т. Тормоса, Л. О. Шкварчук та ін. Разом із тим, особливості формування цін на продукцію у ланцюгу постачань досі залишаються слабо дослідженою проблематикою. Дуже слабо розроблено питання впливу результатів ціноутворення в рамках певних ланцюгів постачань на фінансову стійкість підприємств, як елементів економічних систем більш високого порядку. Цей напрям дослідження виглядає особливо актуальним на тлі підвищення зацікавленості питаннями економічної безпеки з боку бізнесу.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретико-методичних підходів до визначення впливу динаміки цін на фінансову стійкість підприємств в рамках певного ланцюга поставок.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова стійкість має різні дефініції, що зустрічаються у різних джерелах [1; 2; 3]. Однак у всіх її трактуваннях можна визначити спільні характеристики. Таким чином, фінансова стійкість підприємства є складним, багатоаспектним поняттям, яке визначається (1) як здатність системи ефективно функціонувати, стабільно розвиватись, зберігати конкурентоспроможність, відновлювати рівновагу під впливом внутрішніх та зовнішніх дестабілізуючих чинників; (2) як певний економічний стан підприємства (системи), що є результатом його ефективної та результативної фінансової, операційної та інвестиційно-інноваційної діяльності.

Фінансова стійкість підприємства формується під впливом різноманітних чинників. Досить повна класифікація цих чинників розроблена у дослідженнях [4; 5]. Однак, у структурованому ієрархічному вигляді представлена класифікація тільки зовнішніх чинників, які формують фінансову стійкість підприємства [4]. При цьому, внутрішні чинники також мають свою ієрархію. Так, до чинників другого порядку відносять прибуток, що впливає на фінансову стійкість через структуру капіталу [6]. Оскільки ціни впливають на прибуток від реалізованої продукції, який у свою чергу впливає на чистий прибуток підприємства, то ціни можна вважати чинником певного порядку відносно фінансової стійкості підприємства. На прибуток від реалізації продукції впливає, з одного боку, рівень цін на продукцію підприємства, як чинник формування доходу, та, з іншого боку, ціни на ресурси, як чинники формування витрат підприємства. Таким чином, ціни слід вважати чинником п'ятого порядку по відношенню до фінансової стійкості підприємства. На підставі цього можна припустити, що ціни впливають на фінансову стійкість підприємства.

Систематизація чинників, які формують фінансову стійкість підприємства, є основою для її оцінки та аналізу. Серед науковців немає єдиної спільної позиції щодо показників фінансової стійкості підприємства. Досить часто оцінка фінансової стійкості обмежується показниками платоспроможності підприємства, оскільки такий підхід регламентовано на державному рівні [7], де до складу показників фінансової стійкості віднесено коефіцієнти автономії, фінансового ризику, забезпеченості власними оборотними коштами та маневреності власного капіталу. Інший документ [8] пропонує розширений склад показників фінансової стійкості підприємства, до якого входять значно більше показників структури капіталу, показники ефективності використання ресурсів підприємства (продуктивність праці, фондівіддача, показники оборотності оборотних коштів), а також показники ділової активності (коефіцієнти оборотності активів, власного та позикового капіталу). Деякі автори концентрують увагу переважно на показниках структури капіталу, як найбільш важливі групі індикаторів фінансової стійкості підприємства,

які водночас грають важливу роль орієнтирів для забезпечення фінансової безпеки підприємства [6]. Деякі дослідники вважають, що набір показників фінансової стійкості має включати, разом із регламентованими [7; 8], також показники ліквідності [9], або показники прибутковості (рентабельності) [3; 6; 10]. Окремо слід відзначити авторські методики розрахунку інтегрального показника фінансової стійкості підприємства [11; 12; 13].

В даному дослідженні відповідно до встановленої вище ієрархії чинників, що формують фінансову стійкість підприємства, спочатку вивчається вплив цін на прибутковість підприємств, і наступним кроком, досліджується відповідність динаміки показників фінансової стійкості підприємства динаміці цін, характерної для певного ланцюга поставок.

Дане дослідження сфокусовано на ланцюгах поставок з виготовлення та реалізації соняшникової олії. Цей вид економічної діяльності постійно знаходиться у центрі уваги вітчизняних науковців, оскільки частка України у світовому виробництві соняшникової олії складає близько 34%, а у світовому експорті – більш 55%. Тобто, кожна друга тонна соняшникової олії, реалізована на світовому ринку, має українське походження. Олійнодобувні підприємства входять до топ-5 найбільших платників України. Галузь постійно активно розвивається (рис. 1).

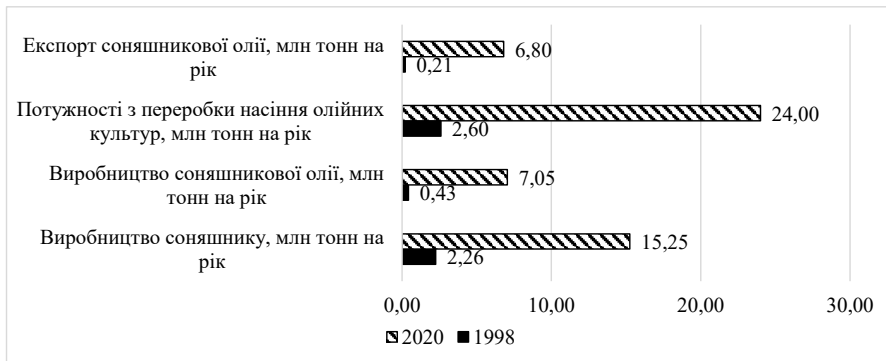

Рис. 1. Показники, що характеризують розвиток олійно-жирового виробництва в Україні за період 1998-2020 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [14].

У даному дослідженні використано укрупнений підхід до структури ланцюга. Було виділено наступні ланки ланцюга на внутрішньому ринку України: 1) виробник сільськогосподарської продукції (насіння соняшника), 2) виробник олії, 3) торгові посередники, 4) кінцевий споживач. Однак, в ході формування бази даних, ланку торгових посередників було вилучено, оскільки статистична інформація щодо реалізації харчових продуктів не дозволяє виокремити дані щодо соняшникового насіння або соняшникової олії (табл. 1).

Таблиця 1

Торгівля соняшниковим насінням та соняшниковою олією, як елементи групи у класифікації КВЕД

Код виду діяльності за КВЕД ДК 009:2010	Назва класифікаційної групи, що включає торгівлю соняшниковим насінням та соняшниковою олією	Підгрупа, що включає соняшникове насіння або соняшникову олію
46.21	Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин	Оптова торгівля плодами олійних культур
46.33	Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами	Оптова торгівля харчовими оліями
46.39	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	Поділу на підгрупи немає
47.11	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	Поділу на підгрупи немає. Широкий асортимент товарів, в якому переважають продукти харчування.

продовження Таблиці 1

47.19	Інші види роздрібно́ї торгівлі в неспеціалізованих магазинах	Поділу на підгрупи немає. Широкий асортимент товарів без переваги продуктів харчування.
47.81	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами	Поділу на підгрупи немає
47.29	Роздрібна торгівля іншими продуктами харчування в спеціалізованих магазинах	Інші продукти харчування, що не віднесені до інших угруповань

Джерело: складено автором за [15, 16].

Показники динаміки цін на продукцію першої ланки ланцюга поставок з виготовлення соняшникової олії представлені у табл. 2.

Таблиця 2

Показники вартості насіння соняшнику та їх динаміка за період 2010-2020 рр.

Роки	Середні ціни насіння культур олійних, грн за кг	Середня вартість насіння соняшнику, що експортується, дол. США за 1 кг	Темпи приросту, % до попереднього року	
			Середні ціни насіння культур олійних	Середня вартість насіння соняшнику, що експортується
2010	2,94	0,46	41,05	x
2011	3,31	0,61	12,55	32,63
2012	3,58	0,59	8,21	-3,56
2013	3,09	0,70	-13,85	18,79
2014	4,06	0,59	31,59	-14,92
2015	7,53	0,44	85,38	-26,24

продовження Таблиці 2

2016	8,66	0,38	14,93	-12,35
2017	9,13	0,41	5,50	5,78
2018	9,32	0,48	2,04	18,44
2019	8,32	0,42	-10,70	-12,60
2020	10,85	0,35	30,42	3,88

Джерело: розроблено автором за [16].

Динаміка цін насіння олійних культур визначається переважно динамікою цін насіння соняшника, оскільки його виробництво постійно займає найбільшу частку загального виробництва олійних культур в Україні (рис. 2). Протягом періоду 2010-2020 рр. частка виробництва соняшнику складала близько 70% загального виробництва основних, за винятком 2016 р. та 2020 р., де вона склала 71%.

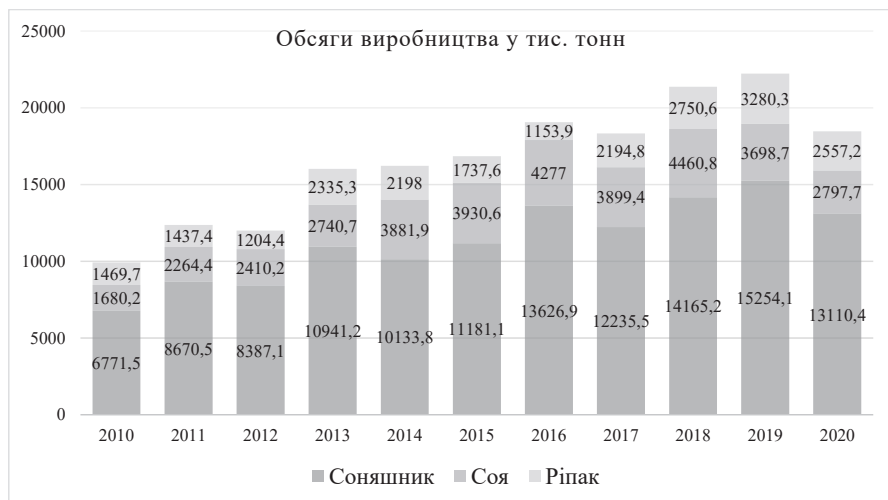

Рис. 2. Обсяги виробництва основних олійних культур в Україні за період 2010-2020 рр., у тис. тонн

Джерело: розроблено автором за даними [16].

На рис. 3 представлено динаміку приросту цін та рентабельності насіння соняшника.

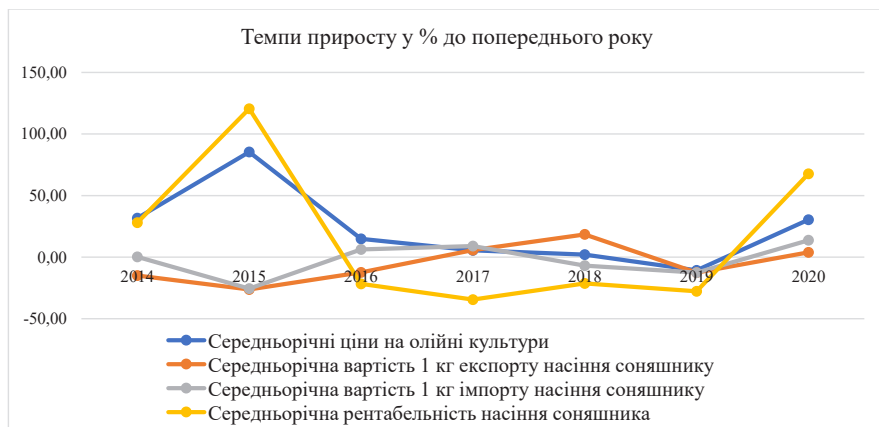

Рис. 3. Темпи приросту середніх цін та рентабельності насіння соняшнику у 2014-2020 рр., % до попереднього року
Джерело: розроблено автором за даними [16].

Дані рис.3 дозволяють зробити висновок, що прибутковість насіння соняшнику у сільськогосподарських підприємств визначається цінами на внутрішньому ринку і не залежить від цін експорту та імпорту.

Інша ситуація спостерігається у виробництві олії (рис. 4).

Рис. 4. Темпи приросту середніх цін насіння соняшнику та рентабельності виробництва олії у 2014-2020 рр., % до попереднього року

Джерело: розроблено автором за даними [16].

Дані рис. 4 дозволяють зробити висновок, що рентабельність виробництва олії досить чуйно реагує на зміни цін експорту та імпорту сировини. Вона також залежить від цін експорту та імпорту своєї продукції (рис. 5).

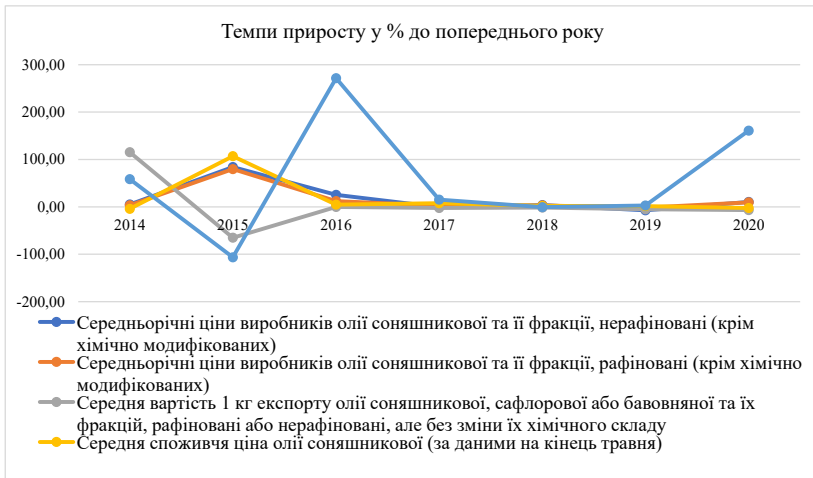

Рис. 5. Темпи приросту середніх цін олії соняшникової та рентабельності виробництва олії у 2014-2020 рр., % до попереднього року

Джерело: розроблено автором за даними [16].

З метою дослідження динаміки показників фінансового стану було обрано одного з найбільших виробників соняшникової олії в Україні – Кернел Холдінг. Управляюча компанія ТОВ «Кернел – Трейд» має філіали в 11 містах України. Кернел Холдінг об'єднує сім олійноекстракційних заводів. Він охоплює всі основні ланки ланцюга поставок у сфері виробництва соняшникової та інших олій. Соняшникова олія займає у виробництві олій в рамках компанії Кернел найбільшу частку.

Аналіз динаміки показників фінансової стійкості компанії Кернел дозволив зробити наступні висновки:

1) динаміка таких показників, як відношення позикового і власного капіталу, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт фінансової залежності, має схожу тенденцію з динамікою цін експорту та імпорту насіння соняшника та соняшникової олії;

2) динаміка коефіцієнту автономії має схожу тенденцію з динамікою цін на олійні культури на внутрішньому ринку, а також з динамікою цін виробників соняшникової олії й споживчих цін олії соняшникової.

Висновки та пропозиції. Проведене дослідження показало, що окремі параметри фінансової стійкості мають різний характер реагування на динамічні зміни ціни у ланцюгу поставок. Це дає можливість говорити про доцільність подальших досліджень впливу цін на фінансову стійкість підприємств у ланцюгу поставок, переважно виробничих підприємств, які у більшості ланцюгів є фокусними ланками. Крім іншого, подальше вивчення означеної вище проблематики дозволить, на наш погляд, удосконалити методику інтегральної оцінки фінансової стійкості підприємства.

Список використаної літератури

1. Поддєрьогін А. М., Наумова Л. Ю. Фінансова стійкість підприємств в економіці України : монографія. Київ: КНЕУ, 2011.
2. Чепка В. В., Матяш О. К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. Економіка і суспільство. 2017. № 12. С. 649-655.
3. П'ятницька Г. Т., Найдюк В. С. Фінансова стійкість як базис для визначення стратегічного вектору інноваційного розвитку підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 4. С. 7-16.
4. Оспіщев В. І., Нагорна І. В. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2009. № 2. С. 218-223.
5. Тридід О.М., Орехова К.В. Багатокритеріальна класифікаційна система факторів динаміки фінансової стійкості підприємства. Харків: ХНЕУ, 2005. 36 с. (Препринт. Харківський національний економічний університет).
6. Юрій Е. О., Бербека Л. А. Місце дослідження структури капіталу в оцінці фінансової стійкості підприємства. Причорноморські економічні студії. 2017. № 22. С. 146-149.
7. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : затв. наказом М-ва фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 № 49/121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01#Text> (дата звернення: 12.01.2021).
8. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : затв. наказом М-ва економіки України від 19.01.2006 № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text> (дата звернення: 14.01.2021).

9. Дебунов Л. М. Моделювання фінансової стійкості підприємств за допомогою штучних нейронних мереж. Економіка і прогнозування. 2019. № 3. С. 101-123.
10. Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н. Фінансова стійкість як складова економічної ефективності підприємства. Ефективна економіка. 2018. № 4, URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6215> (дата звернення: 12.02.2021).
11. Абрамова І. М. Управління запасом фінансової стійкості підприємства. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2014. № 2. С. 30-36.
12. Беялов Т. Е., Калашніков В. В. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. № 1 (200). С. 87-93.
13. Головка О.Г., Тараскіна А.С. Удосконалення оцінки та прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах господарювання. Вісник ЖДТУ. 2012. № 1(59). С. 254-257.
14. Олійно-жирова галузь України за 30 років незалежності. Асоціація «Укроїлпром»: веб-сайт. URL: <https://ukroilprom.org.ua/news/oliyno-zhyrova-galuz-ukraynu-za-30-rokiv-nezalezhnosti-268/> (дата звернення: 23.03.2021).
15. Класифікація видів економічної діяльності. *EuroVector* юридична компанія : веб-сайт. URL: <https://evrovektor.com/kved/2010/81/Rozdribna-torgivlja-krim-torgivli-avtotransportnimi-zasobami-ta-motociklami> (дата звернення: 20.02.2021).
16. Рентабельність операційної діяльності підприємств. Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 15.02.2021).

Стаття надійшла 25.03.2021 р.

Е. П. Горлова,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства
і організації підприємницької діяльності,
Одеський національний економічний університет,
ул. Преображенская, 8, г. Одесса, 65082, Україна
e-mail: egorlowa@gmail.com

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ ВЛИЯНИЯ ДИНАМИКИ ЦЕН НА ФИНАНСОВУЮ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ В ЦЕПИ ПОСТАВОК

Статья посвящена исследованию взаимосвязей между динамикой цен продукции, которая наблюдается в рамках цепи поставок, и финансовой устойчивостью фокусного предприятия. Активные изменения во внешней среде стимулируют систему управления каждого предприятия к поиску новых рычагов удержания и

развития бизнеса. В условиях изменчивости параметров многомерной среды важное значение для каждого предприятия приобретает задача обеспечения финансовой устойчивости. Финансовая устойчивость напрямую зависит от прибыли и прибыльности деятельности предприятия, что дает основания для поиска взаимосвязи между показателями финансовой устойчивости предприятия и ценами на его ресурсы и готовую (конечную) продукцию, как факторов, влияющих на прибыль.

В ходе анализа проводилось сопоставление динамики разных цен продукции предприятий в рамках цепи поставок, с динамикой прибыльности фокусных предприятий, а также динамикой показателей финансовой устойчивости фокусных предприятий. В результате анализа выявлены признаки разного характера реагирования отдельных параметров финансовой устойчивости на динамику цен в рамках цепи поставок. Предложены направления дальнейших исследований.

Ключевые слова: цена, динамика цен, прибыльность, финансовая устойчивость, предприятие, цепь поставок, подсолнечное масло.

O. P. Gorlova,

PhD, Associate professor of
Department of Economics of Enterprise
and Business Organization,
Odessa National Economic University
Preobrazhenska str., 8, Odesa, 65082, Ukraine
e-mail: egorlowa@gmail.com

FRAMEWORKS OF EVALUATION OF THE INFLUENCE OF PRICES' DYNAMICS ON FINANCIAL SUSTAINABILITY OF ENTERPRISES IN A SUPPLY CHAIN

The article addresses the study of the relationship between the dynamics of product prices and the financial stability of the focal enterprises within a supply chain. Accelerating the changes of the external environment leads to an increasing need of new management instruments to save and develop an enterprise. Ensuring financial sustainability is an important task for each enterprise, particularly in the context of the parameters' variability of the multidimensional environment. Financial sustainability directly depends on the profit and profitability of an enterprise, which gives grounds for finding the relationship between the financial sustainability indicators of an enterprise and inputs and outputs prices, as factors affecting profit.

This study focuses on supply chains for the production and sale of sunflower oil. This type of economic activity is constantly in the spotlight of domestic scientists, as Ukraine's share in world production of sunflower oil is about 34%, and in world exports - more than 55%. An enlarged approach to the structure of the supply chain is used in this study. The following links in the domestic market of Ukraine were identified: producer of agricultural products (sunflower seeds), sunflower oil manufacturer, and final consumer.

The analysis carried out in the study demonstrates that some parameters of the enterprise's financial sustainability show the different types of response to the prices' change that have been witnessed within the supply chain. That is a reason of the desirability of the further researches on the influence of prices' dynamics on financial sustainability of focal enterprises in a supply chain. Besides, the further study of this theme will contribute to improving the methodology of complex measurement of the enterprise's financial sustainability.

Key words: price, prices' dynamics, profitability, financial sustainability, enterprise, supply chain, sunflower oil.

References

1. Poddierohin, A. M. & Naumova, L. Yu. (2011). Finansova stiiikist pidpriemstv v ekonomitsi Ukrainy : monohrafiia [Financial stability of enterprises in the economy of Ukraine: monograph]. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].
2. Chepka, V. V. & Matiash, O. K. (2017). Finansova stiiikist pidpriemstva: sutnist ta faktory vplyvu [Financial stability of the enterprise: the essence and factors of influence]. *Ekonomika i suspilstvo. – Economy and society*, 12, pp. 649-655. [in Ukrainian].
3. Piatnytska, H. T. & Naidiuk, V. S. (2018). Finansova stiiikist yak bazys dlia vyznachennia stratehichnoho vektoru innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva [Financial stability as a basis for determining the strategic vector of innovative development of the enterprise]. *Investytsii: praktyka ta dosvid. – Investments: practice and experience*, 4, pp. 7-16. [in Ukrainian].
4. Ospishchev, V. I. & Nahorna, I. V. (2009). Klasyfikatsiia chynnykiv vplyvu na finansovu stiiikist pidpriemstv [Classification of factors influencing the financial stability of enterprises]. *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh. – Economic strategy and prospects for trade and services*, 2, pp. 218-223. [in Ukrainian].
5. Trydid, O. M. & Orekhova, K. V. (2005). Bahatokryterialna klasyfikatsiina systema faktoriv dynamiky finansovoi stiiikosti pidpriemstva [Multicriteria classification system of factors of dynamics of financial stability of the enterprise]. Kharkiv: KhNEU. [in Ukrainian].
6. Yurii, E. O. & Berbeka, L. A. (2017). Mistse doslidzhennia struktury kapitalu v otsyntsi finansovoi stiiikosti pidpriemstva [The place of research of the capital structure in the assessment of the financial stability of the company]. *Prychornomorski ekonomichni studii. – Black Sea Economic Studies*, 22, pp. 146-149. [in Ukrainian].
7. Nakaz M-va finansiv Ukrainy ta Fondu derzhavnoho maina Ukrainy Polozhennia pro poriadok zdiisnennia analizu finansovoho stanu pidpriemstv, shcho pidliahaiut pryvatyzatsii № 49/121 [Regulations on the procedure for analyzing the financial condition of enterprises subject to privatization: approved. by the order of the Ministry of Finance of Ukraine and the State Property Fund of Ukraine № 49/121]. (*January 26, 2001*). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01#Text>. [in Ukrainian].
8. Nakaz M-va ekonomiky Ukrainy № 14 Metodychni rekomendatsii shchodo vyavleniia oznak neplatospromozhnosti pidpriemstva ta oznak dii z prykhovuvannia

- bankrutstva, fiktyvnoho bankrutstva chy dovedennia do bankrutstva [Methodical recommendations for identifying signs of insolvency of the enterprise and signs of actions to conceal bankruptcy, fictitious bankruptcy or bringing to bankruptcy: order of the Ministry of Economy of Ukraine]. (*January 19, 2006*). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text> [in Ukrainian].
9. Debunov, L. M. (2019). Modeliuvannia finansovoi stiikosti pidpriumstv za dopomohoiu shtuchnykh neironnykh merezh [Modeling the financial stability of enterprises using artificial neural networks]. *Ekonomika i prohnozuvannia. – Economics and forecasting*, 3, pp. 101-123. [in Ukrainian].
 10. Tulchynska, S. O., Kyrychenko, S. O. & Alariky, S. N. (2018). Finansova stiikist yak skladova ekonomichnoi efektyvnosti pidpriumstva [Financial stability as a component of economic efficiency of the enterprise]. *Efektyvna ekonomika. – Efficient economy*, 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6215> [in Ukrainian].
 11. Abramova I. M. (2018). Upravlinnia zapasom finansovoi stiikosti pidpriumstva [Stock management of financial stability of the enterprise]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo. – Foreign trade: economics, finance, law*, 2, pp. 30-36. [in Ukrainian].
 12. Bielialov, T. E. & Kalashnikov, V. V. (2018). Upravlinnia finansovoiu stiikistiu pidpriumstva [Management of financial stability of the enterprise]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini. – Formation of market relations in Ukraine*, 1(200), pp. 87-93. [in Ukrainian].
 13. Holovko, O. H. & Taraskina, A. S. (2012). Udoskonalennia otsinky ta prohnozuvannia finansovoi stiikosti pidpriumstva v suchasnykh umovakh hospodariuvannia [Improving the assessment and forecasting of financial stability of the enterprise in modern business conditions]. *Visnyk ZhDTU. – Bulletin of ZhSTU*, 1 (59), pp. 254-257. [in Ukrainian].
 14. Oliino-zhyrova haluz Ukrainy za 30 rokiv nezalezhnosti. Asotsiatsiia «Ukroliiaprom» : veb-sait [Oil and fat industry of Ukraine for 30 years of independence. Ukroliiaprom Association: website.]. URL: <https://ukroilprom.org.ua/news/oliyno-zhyrova-galuz-ukrayny-za-30-rokiv-nezalezhnosti-268/> [in Ukrainian].
 15. Klasyfikatsiia vydiv ekonomichnoi diialnosti. EuroVector yurydychna kompaniia : veb-sait [Classification of economic activities. EuroVector law firm: website.]. URL: <https://evrovektor.com/kved/2010/81/Rozdribna-torgivlja-krim-torgivlii-avtotransportnimi-zasobami-ta-motociklami.> [in Ukrainian].
 16. Rentabelnist operatsiinoi diialnosti pidpriumstv. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy : veb-sait [Profitability of operating activities of enterprises. State Statistics Service of Ukraine: website.]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua.> [in Ukrainian].

УДК 338.2

DOI: 10.18524/2413-9998/2021.2(48).243707

І. Б. Білах,

здобувач кафедри менеджменту та публічного адміністрування,
Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая
Магнітогорський провулок, 3, м. Київ, 02000
e-mail: bilakh@ukr.net

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТУВАННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ У ВИДАВНИЧІЙ ГАЛУЗІ

У статті досліджено теоретичні і методологічні засади забезпечення діагностування при формуванні механізму економічної безпеки у видавничій галузі. Досліджені інструменти функції діагностування при формуванні механізму економічної безпеки у видавничій галузі. Запропоновані етапи реалізації оціночної функції діагностування при формуванні механізму економічної безпеки у видавничій галузі. Визначені основні характерні риси методичного забезпечення діагностування при формуванні механізму економічної безпеки у видавничій галузі. Обґрунтовані етапи реалізації рекомендаційної функції діагностування при формуванні механізму економічної безпеки у видавничій галузі. Визначені елементи діагностування економічної безпеки видавничої галузі. Розроблено модель діагностики в процесі формування механізму економічної безпеки видавничої галузі.

Ключові слова: національна економіка, економічна безпека, видавнича галузь, внутрішньогалузеве середовище, механізм економічної безпеки, економічна стійкість, державне регулювання, система забезпечення, системний підхід.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Дослідження процесу формування механізму економічної безпеки у видавничій галузі показало, що аналіз діяльності суб'єктів у внутрішньогалузевому середовищі має першочергове значення для отримання об'єктивної та неупередженої аналітичної інформації щодо стану відповідної економічної системи. Систематична, всебічна та цілеспрямована оцінка є одним з важливих елементів у процесі формування механізму економічної безпеки у видавничій галузі, вона забезпечує прийняття обґрунтованих та збалансованих рі-